

Rapport från offentlig sammanträde med Samråds- och MKB-grupp Forsmark

Kritiken mot hur Svensk kärnbränslehantering AB redovisar sina metoder kring ett slutförvar för använt kärnbränsle växer. Båda ansvariga myndigheterna SSI och SKI riktar kritik mot SKB:s långsiktiga säkerhetsanalys. Östhammars kommun har fångat upp kritiken och vid vårens sista MKB-samrådsmöte i Östhammar den 23 maj ville kommunen ha svar av SKB hur de tänker redovisa alternativa slutförvarsmetoder.

I slutet av mars blev SKI och SSI klara med sin gemensamma granskning av SKB AB:s säkerhetsredovisning (SR-Can) för slutförvar av använt kärnbränsle. Bristerna i redovisningen är omfattande enligt myndigheterna. Även SSI:s granskning av SKB:s forskningsprogram (Fud) är klar. SSI är kritiskt mot hur SKB planerar att hantera låg- och medelradioaktivt avfall såsom avfall från rivna kärnkraftverk. Ett annat problem är att en noggrann jämförelse mellan metoden KBS-3 och djupa borrhål fortfarande saknas.

Östhammars kommun oroas

Östhammars kommun som är positivt inställd till ett slutförvar i kommunen oroas av att myndigheterna riktar så omfattande kritik mot företagets säkerhetsredovisning.

– Om man inte är överens mellan myndigheter och SKB kommer det att fördröja hela processen, sa Östhammars kommunalråd Jacob Spangenberg (c).

Mycket av mötet kom att handla om var, när och hur SKB AB tänker redovisa metoden djupa borrhål i jämförelse med den enda metod de själva anser lämplig: KBS-3.

Myndigheternas kritik mot SKB AB

Anders Wiebert från SSI redogjorde för SSI:s och SKI:s gemensamma granskning av säkerhetsredovisningen SR-Can och för SSI:s granskning av Fud.

När det gäller säkerhetsredovisningen ansåg myndigheterna att metodiken är bra, men att det finns brister. Underlaget är otillräckligt för kritiska processer i slutförvaret. Vad skulle till exempel ske om det blir ett tidigt utsläpp? Det är också oklart hur buffert och återfyllnad betar sig i början när förvaret är konstruerat.

Ingen plan för rivningsavfall

När det gäller rivningsavfall från kärnkraftverk samt det låg- och medelaktiva långlivade avfallet fick SKB fullständig bakläxa. Acceptabel plan saknas.

– Man uppfyller inte kärntekniklagens krav på de här punkterna, förklarade Anders Wiebert, SSI.

SSI föreslår därför att regeringen ska ställa ett

Anders Wiebert, SSI

antal krav för att sätta press på SKB AB. Bland annat att SKB ska presentera ett program för omhändertagande av långlivat låg- och medelaktivt avfall.

När det gäller själva kärnbränsleprogrammet ser redovisningen bättre ut. Dock finns det frågetecken även där. Det största är fortfarande frågan om en fördjupad utvärdering av metoden djupa borrhål i jämförelse med KBS-3.

Anders Wiebert pekade också på att det är ett problem att myndigheterna lämnar synpunkter på problem som SKB och ägarna av kärnkraftverken sedan inte korrigerar. Samma problem återkommer i rapport efter rapport.

– Återkopplingen måste bli bättre från SKB:s sida. Det är för att slippa att det krävs omfattande kompletteringar som drar ut på en granskningsprocess, sa Anders Wiebert.

”Vi har olika syn på hur snabbt det här ska redovisas”
SKB AB:s vd Claes Thegerström fanns på plats för att bemöta kritiken.

– Allt kommer att redovisas innan ansökan ska lämnas in eller i den här samrådsprocessen. Vi har olika syn på hur snabbt det här behöver redovisas. Vi får se om regeringen tycker som SSI, sa han.

Claes Thegerström lovade att SKB skulle återkomma med ett ordentligt svar när även remisserna från andra än SSI inkommit. Han kunde också berätta att SKB:s ansökan till miljödomstolen inte lämnas in i slutet av 2009, utan dröjer till mitten av 2010.

Claes Thegerström,
VD, SKB AB

– Om ett år ungefär kommer vi att ha kommit fram till vilken plats vi vill ansöka om att bygga ett slutförvar i. När vi bestämt oss går vi ut med det. Den informationen kan vi inte ligga och ruva på, sa han.

Sprickor och MKB

Kristina Skagius från konsultfirman Kemakta, som på uppdrag av SKB undersökt berggrunden i Forsmark, höll en redovisning. Det finns rikligt med vattenförande sprickor första hundratalet meter, men under 450 meter är sprickorna få.

– Alla sprickorna på det djupet kom till för mer än 1900 miljoner år sedan, kompletterade Kaj Ahlbom chef vid platsundersökningen i Forsmark på en direkt fråga om hur sprickbenäget berget är.

Därefter redovisade Erik Setzman, enhetschef MKB-enheten, SKB AB, hur MKB:n ska utformas. När det gäller utvärderingen av djupa borrhål kommer metoden att omnämnas med några sidor, men enligt Saida Laârouchi Engström, avdelningschef för MKB och samhällskontakter på SKB AB, kommer en bilaga att finnas tillgänglig för den som vill borra sig djupare in i den alternativa metoden.

Frustrerad miljörelse

Eftersom SKB AB är huvudman för samrådet är det också SKB som beslutar över vilka som ska inkluderas. Dit hör inte miljörelsen vid möten med Samråds- och MKB-grupp Forsmark. Miljörelsen får i stället komma till tals den sista halvtimmen vid varje sånt här samråd då det hålls en liten frågestund. Johan Swahn från MKG, Miles Goldstick från Milkas och Kenneth Gunnarsson från Oss skyndade sig med sina frågor och ifrågasättanden, men någon längre tid för diskussion blev det inte.

En kritik som framfördes av Kenneth Gunnarsson var att det saknas underlag inför mötet. Det har

företrädare för Östhammars kommun tagit upp vid olika tillfällen och nu på detta möte också Mats Lindman från Länsstyrelsen i Uppsala län.

– Det är viktigt med underlag, särskilt om SKB anger att de här mötena är en del av MKB-samrådet, sa Kenneth Gunnarsson.

– Det finns möjlighet att ställa frågor och diskutera på plats. Det är därför vi har det så, sa Erik Setzman, SKB.

Miles Goldstick, Milkas, frågade SKB och Östhammars kommun om de på något sätt var inblandade i det europeiska projekt som syftar till att hitta ett gemensamt slutförvar för flera länders avfall. Ingen deltog i dessa möten enligt de närvarande, men de håller ett öga på diskussionen.

Johan Swahn, MKG, var i sin tur oroad över sulfidhalten i marken och långsiktig påverkan på kopparkapslar och möjligen bentonitlera. Vid borrhåsförsöken som gjorts har halterna varit svåra att mäta. Swahn undrade om själva borrhåll och pumpverksamheten kanske stör den mikrobiella miljön.

– Det kan bero på störningar från pumpning ja. Det pågår en undersökning om det kan vara så, sa Kristina Skagius.

Kenneth Gunnarsson, Ordf. Oss

KBS-3 och djupa borrhål

KBS-3 är den förvaringsmetod som SKB valt att använda för slutförvaret av radioaktivt avfall. Det är också den första och enda metod man lagt några större resurser på att utreda. KBS-3 bygger på att radioaktivt avfall placeras i kopparkapslar, inbäddade i bentonitlera, på omkring 500 meters djup i berggrunden. Första versionen av metoden togs fram av en utredning – AKA, Använt kärnbränsle och radioaktivt avfall, som kom med sin slutrapport redan 1976. Sedan dess är det den metoden SKB arbetat utefter.

Miljörelsen har länge kritiserat SKB för att inte tillräckligt ha utrett andra alternativ. Bland andra alternativ finns torrförvar ovan jord och djupa borrhål, där man borrar ner avfallet på flera kilometers djup för att komma under den saltspärr som hindrar att grundvatten under spärren kan nå markytan.

Kommande möten:

Samråds- MKB-grupp Oskarshamn: 28 maj 2008 kl 09.30 - 15.30, Oskarshamn

Kärnavfallsrådets utfrågning: Platsval på vilka grunder? 4-5 juni 2008, Stockholm

Ordlista

Milkas – [Miljörelsens kärnavfallssekreteriat](http://www.milkas.se)
MKB – Miljökonsekvensbeskrivning
MKG – [Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning](http://www.mkg.se)
Oss – [Opinionsgruppen för säker slutförvaring i Östhammar](http://www.opiniongruppen.se)
SKB – [Svensk Kärnbränslehantering AB](http://www.skb.se)
SKI – [Statens Kärnkraftinspektion](http://www.ski.se)
SSI – [Statens strålskyddsinstitut](http://www.ssi.se)
Strålsäkerhetsmyndigheten – Ny gemensam myndighet för SKI och SSI från 1 juli 2008.

Detta nummer av *Kärnavfallsnytt* är framtaget på uppdrag av Miljörelsens kärnavfallssekreteriat, Milkas (www.milkas.se), en samarbetsorganisation mellan Miljöförbundet Jordens Vänner (www.mjv.se) och Folkkampanjen mot kärnkraft-kärnvapen (www.folkkampanjen.se). Produktion av detta nummer: text Emil Schön, layout och foto Miles Goldstick. För mer information kontakta *Kärnavfallsnytt*, c/o Milkas, Solidaritetshuset, Barnängsgatan 23, 116 41 Stockholm. Tel.08-559 22 382. Hemsida: www.nuwinform.se/karnavfallsnytt. E-post: info@nuwinform.se.